

TEVBE VE SÀLİH AMELLER*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri nice cumalara, kandille-re, mübarek günlere, sıhhat, afiyetle cümlelerinizi eriştirsın... O mübarek günlerin bereketinden, feyzinden, rahmetinden, sevabından istifade eden, faydalanan kullardan eylesin cümlemizi...

a. Receb Ayı Tevbe Ayı

Biliyorsunuz çok kıymetli, ilâhî lütuflarla dolu olan Üç Aylar dediğimiz bir mânevî mevsim başlamış bulunuyor. Receb, Şa'ban, arkasından da on iki ayın sultanı olan Ramazan gelecek. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bu güzel Receb ayını, Şa'ban ayını, rızasına uygun geçirip o mübarek Ramazan ayına sıhhat, afiyetle eriştirsın... Ve Ramazan'ın da feyiz ve bereketinden en yüksek derecede istifade etmemizi cümlemize nasib eylesin...

Üç Aylar'ın ilki olan Receb'in birinci haftası sona ermek üzere, bir hafta yaşamış olduk. Tabii, Peygamber SAS Efendimiz bu Üç Aylar'a riayet ederdi. Zaten çok güzel olan yaşantısı ibadetle dolu, şuurla dolu... Allah-u Teâlâ

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Hazretleri'ne ibadetle ve muhabbetle dolu olan ömründe, Receb ayı ile beraber ibadetleri daha da artardı. Receb ayında çok oruç tutardı Peygamber SAS. Receb'in muazzam, kıymetli bir ay olduğunu ifade etmiştir. Kendisinin ibadete, gayrete bir başka şevk verdiği gibi ümmetinin de bu aylarda toparlanmasını işaret buyurmuştur, tavsiye buyurmuştur. Dün akşam Regâib Kandili'ni yaşadık. Allah nice kandillere cümlemizi sıhhat afiyetle erdirsin... Bugün kandilin gündüzündeyiz, cuma günündeyiz.

Bu Receb ayı tevbe ayıdır. Yâni, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne sağlam, samîmî, candan, gerçek bir dönüşle dönüp, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin sevdiği bir kul olmaya karar verme ayı... Tevbe bu. Günahları bırakmak, “Bundan sonra ben iyi bir insan olacağım. Allah'ın istediği bir kul olacağım.” diye düşünmek, karar vermek, azmetmek, azm ü cezm ü kasd eylemek... Ve o azimde sabit olmak,

sebat göstermek, sözünde sadık olmak, vefalı olmak. Günahlara dönmekten, Allah'ın istemediği yollara tekrar rücû etmekten sakınmak, çekinmek. Cenâb-ı Hakk'ın yolunda günden güne daha güzel bir gelişme göstererek ilerlemek.

مِنْ اسْتَوَى يَوْمَاهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ

(Meni'stevâ yevmâhü fehüve mağbûnün)¹ “İki

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.611, no:5910; Hz. Ali RA'dan. Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.35; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Menâmât*, c.I, s.116, no:243. Hatîb-i Bağdâdî, *İktizâü'l-İlm*, c.I, s.112, no:196.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1403, no:2406.

günü müsâvi olan ziyandadır.” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Kitaplarda da yazılmış ki:

“—Bir insanın bu günü dünden daha fenaysa, ziyanda demektir, çok büyük zararda demektir. Onun için ölüm daha iyidir. Çünkü, her yaşadığı gün zarar biraz daha artacak, ölüm daha iyidir.” demişler.

Bu da tabii, çok anlamlı bir söz... Ölüm işin içine girince, zaten insanın yüreği hopluyor ve aklı biraz başına geliyor gibi oluyor. Ölüm daha iyi olacak bir durum. İyi ama ölüm olacak ama zararda iken, elinde bir kâr yokken Allah'ın huzuruna yüzü kara varmak çok kötü bir şey...

Tevbe ile varmak, iyi niyetle varmak, iyi bir şeyler yapmaya azmetmişken ve ömrü boyunca da imkânı yettiğince onları yapmış olarak... (*Meh mâ emken*) diyor Araplar, yâni imkân olduğu nisbette, karınca kararınca kulun gücünün yettiğince güzel bir şey yapmaya çalışarak, hüsn-ü niyetini arz ederek; “Senin dergâhına lâyıık değil ama yâ Rabbi!” diyerek varmak... Her ne kadar lâyıık değilse de yine Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin yoluna baş koyarak, ibadet yolunda ömrünü geçirerek yaşayıp, huzuruna öyle varmak... Allah'ı severek, Allah'ın yolunu severek varmak, çok daha güzel bir şey!

Binâen aleyh, tevbe ilk adım olmuş oluyor, önemli bir adım olmuş oluyor. Bu Üç Aylar mevsimi de, böyle bir adım için çok müsait bir ortam ve zaman teşkil etmiş oluyor. Onun için, bütün dinleyicilerime, o dinleyicilerin

tanıdığı kimselere, onların konuşabileceği kimselere iletmek istiyorum ki: Hayatımızın bir ciddî yorumunu yapalım, muhasebesini yapalım!.. “Şimdiye kadar geçirdiğimiz hayatın Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin nazarında nedir değerlendirilmesi?.. Mizana konulduğu zaman acaba sevap tarafı mı ağır gelecek, günah tarafı mı ağır gelecek?” diye düşünelim!

Hani Hazret-i Ömer RA nasıl tavsiye buyurmuş bizlere:²

وَزِنُوا أَعْمَالَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا

(*Hàsibû enfüseküm kable en tühàsebû*)
“Ahirette hesaba çekilmeden önce, kendinizi hesaba çekiniz! (*Vezînû a’mâleküm kable en tûzenû.*) Ölüp de mahkeme-i kübrâda amellerimiz tartılmadan önce, dünyadayken amellerinizi kendiniz bir tartınız!” Yâni, “Kendi aklınızla, fikrinizle şöyle kendinizin bir muhasebenizi yapınız; kârda mısınız, zararda mısınız bir kontrol ediniz.” buyuruyor.

---

² Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.499, no:2383; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.96, no:34459; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.103, no:306; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.828; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIV, s.314; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.I, s.52; Ebû Abdurrahman es-Sülemî, *Tefsir*, c.I, s.384, İsrâ, 17/16; İbn-i Ebi’-d-Dünyâ, *Muhàsebetü’n-Nefs*, c.I, s.22, no:2; Hz. Ömer RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX, s.302; Hz. Ebûbekir RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.188, no:44203; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXVI, s.433, no:29408.

Bizim de hayatımıza, şöyle bir kuşbakışı dönüp bakarak, tepeden ve umûmî bir bakışla:

“—Acaba benim hatalı olan şeylerim nedir? Ve benim bu görünen geçmiş hayatım nasıl geçmiştir? Acaba bunun sonucu ne olur?.. Bunlar tartılırsa lehime mi bir sonuç çıkar, aleyhime mi sonuç çıkar?..” diye hepimizin düşünmesi lâzım!

Bunu ibadet yolunda olan insanların dahi düşünmesi lâzım! Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne layık, güzel kulluk etmek ince bir iştir, kolay değildir. İnsan, bir şeyler yapıyorum sandığı zaman bile, çok yanlışların içinde olabildiğinden, dikkatli olmalıdır, çok müteyakkız olmalıdır.

b. Tevbeyi Tehir Etmek

Ama bir de Allah’ın umûmî, herkese emretmiş olduğu farzlarını dahi yapamayan, haramlarından dahi kaçınmayan, artık tamamen fecî durumda olan insanlar var. Tabii, onların da hesabını çok ciddî yapması lâzım! Bu gibi kimselerle ilgili bir hadis-i şerifi nakletmek istiyorum.

Bir de biliyorsunuz, hadis-i şeriflerin içinde bir kategori, bir cins hadis-i şerifler var, onlara kudsî hadisler deniliyor. Yâni, “Allah-u Teâlâ Hazretleri şöyle buyurur, şöyle buyuruyor...” diye Peygamber Efendimiz’in Allah-u Teâlâ Hazretleri’nden naklederek bize bildirdiği sözler, bunlara *hadis-i kudsî* deniliyor. Bunlar çok tatlı ve çok önemli, tüyleri diken diken edici, ürpertici, insana saygı, haşyet, huşû

duyguları verici oluyor. Özellikle Allah- u Teâlâ Hazretleri'nin böyle buyurduğunu Rasûlüllah'ın ağzından duymuş olunca, insan çok etkileniyor.

Bu hadis-i şerifleri muhtelif kitaplarda toplamışlar. Bizim rahmetli, İstanbul müftülüğü de yapmış olan bir dostumuz, kardeşimiz –hatta biraz da benim sınıf arkadaşım olmuştu bir ara– Fikri Yavuz var. O, bir kitap tercüme etmiş.

Bu mübarek cuma gününde ruhu şâd olsun... Allah rahmet eylesin cümle geçmişlerimizle beraber... Ahirete göçmüş analarımıza, babalarımıza, kardeşlerimize, arkadaşlarımıza, dostlarımıza rahmet eylesin... Kabirleri nur dolsun... Ruhları şâd olsun... Makamları yüksek olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri onların nurlarını, sürurlarını kabirlerinde ziyâde eylesin... Kabir istirahatları daha artık olsun... Daha güzel durumda olsunlar... Dua ediyoruz geçmişlerimize, vefat etmiş yakınlarımıza...

Eski Osmanlı alimlerinden, Kàdirî şeyhlerinden Muhammed Mekkî isimli bir zât... Trabzonluymuş ama Mekke'de ve Medîne'de bulunduğu için bu isimle anılmış. 1123 hicrî yılında yâni 1711'lerde Medine-i Münevvere'de vefat etmiş. Onun hadis-i şeriflerini tercüme etmiş rahmetli Fikri Yavuz.

O Kàdirî şeyhine de Allah rahmet eylesin, makamı yüce olsun... Tabii, Allah'ın sevgili kullarının Allah indinde nice makamları vardır. Mevlâmız makamlarını daha da yüksek eylesin... Bu büyüklerimizin mânevî iltifatlarına, himmetlerine, teveccühlerine cümlemizi nâil eylesin...

Böylece hem Fikri Yavuz kardeşimizi rahmetle anmış oluyoruz, hem de merhum müellif şeyh efendiyi –KS, Allah bütün şeyhlerimize ve ona da yüksek makamlar ihsân eylesin– anmış oluyoruz. Onun kitabından, onun naklettiği bir hadis-i şerifi okuduğumuz için, tabii ona da sevap gidecek. Ama bu hadis-i şerifi de şöyle can kulağıyla dinleyelim sevgili dinleyiciler! Çok etkili sözler var içinde...

Ben Arapça'sını da söyleyeyim. Biraz Arapça'ya da kulağımız hem yumuşamış olur, gönlümüz yatmış olur. O dili de yavaş yavaş anlamaya başlamış oluruz. Hem de tabii mübarek kelimeler, Peygamber SAS Efendimiz'in dudaklarından çıkmış kelimeler; onların tadı başka türlü.

Bir de tabii aslını söyleyince, tercümenin hataları olsa bile, aslını dinleyen kelimeyi daha iyi anlar. O bakımdan metnini de okuyoruz:

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا ابْنَ آدَمَ إِلَى مَتَى تَطْلُبُ التَّوْبَةَ
وَتُسَوِّفُ الْأَوْقَاتَ وَتَرْغَبُ فِي الْآخِرَةِ وَتَتْرُكُ
الْعَمَلَ تَقُولُ قَوْلَ الْعَابِدِينَ وَتَعْمَلُ عَمَلَ
الْمُنَافِقِينَ إِنَّ أُعْطِيتَ لَمْ تَقْنَعْ وَإِنْ أُبْلِيتَ لَمْ
تَصْبِرْ تَأْمُرُ النَّاسَ بِالْخَيْرِ وَلَا تَفْعَلُهُ وَتَنْهَى عَنِ
الشَّرِّ وَلَا تَنْهَى عَنْهُ وَتُحِبُّ الصَّالِحِينَ وَلَسْتَ

مِنْهُمْ وَتُبْغِضُ الْمُنَافِقِينَ وَأَنْتَ مِنْهُمْ تَقُولُ مَا لَا
تَفْعَلُ وَتَفْعَلُ مَا لَا تُؤْمَرُ تَسْتَوْفِي حَقَّكَ وَلَا تُؤْفَى
حَقَّ غَيْرِكَ

(*Yekülü'llâhu teâlâ*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki, buyurur ki...” diyor Peygamber Efendimiz, kendisi naklediyor.

Hadis-i kudsî. Allah-u Teâlâ Hazretleri Ademoğlu'na hitab edip, bir soru soruyor:

(*Ye'bni âdem! İlâ metâ tatlübu tevbete ve tüsevvifu'l-evkât*) “Ey Ademoğlu!” Tabii hepimiz Hazret-i Âdem babamızın torunlarıyız, evlatlarıyız. Hazret-i Âdem'den türemiş bir cins olarak Ademoğullarıyız, insan nesliyiz. “Ey Ademoğlu!” dediği zaman, kadın erkek hepimiz bu hitabın muhatabıyız.

Bizlere Allah-u Teâlâ Hazretleri sesleniyor: (*İlâ metâ*) “Ne zamana kadar, (*tatlübü't-tevbete ve tüsevvifu'l-evkât*) tevbeyi isteyeceksin ama, zamanı tehir edeceksin?.. Ne zamana kadar tevbeyi, canın istediği halde yapmayı geciktireceksin, zamanı öteleyeceksin?” diye soruyor.

Evet, muhterem, sevgili dinleyicilerim, biz insanoğullarının bir kusurudur, şeytanın bizi aldatmasıdır: İyi şeyleri tehir etmek, vaktinde yapmamak, daha sonraki bir zamana ötelemek,

bırakmak... Buna *tesvif* deniliyor. (*Sevfe ef'alü*) “İleride yapacağım, yaparım inşâallah, şu kadar zaman sonra yaparım, şu kadar sene sonra yaparım...” Veya yarın demesi, yâni şimdi yapmayı tehir etmesi. Bu doğru değil. Yâni tevbeyi istiyorsa bir insan, yâni Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmeyi istiyorsa, iyi bir müslüman olmayı istiyorsa; madem istiyor, hemen girsin! Niye tehir ediyor, niye bir saniye sonraya bırakmayı düşünüyor, niye yarına bırakmayı düşünüyor?.. Niye bir yıl sonraya, elli yıl sonraya, kırk yaşını geçtikten sonraya bırakıyor?.. “Haccı yapıp, ondan sonra geleceğim, öyle yapacağım veya emekli olacağım, ondan sonra yapacağım!” diye ilerideki bir tarihe bırakıyor.

O tarihe çıkacak mı, çıkmayacak mı?.. Çıkma-yabilir, çıkmayanları görüyoruz etrafımızda, nice insanlar var. Gelinlerden, kızlardan, gençlerden, delikanlılardan, hatta bebeklerden nice insan var aramızdan ayrılıyor, gözyaşlarıyla defnediyoruz. Yaşlılar kalıyor da gençler gidiyor. Hastanın başında hastaya bakmak için nöbet tutan insana ecel geliyor, ölüyor da hasta hastalıktan kurtuluyor, daha nice yıllar yaşayabiliyor.

O bakımdan, (*ilâ metâ tatlübü't-tevbete ve tüsevvifu'l-evkât*) “Vakitleri niye tehir ediyorsun? Tevbeyi istiyorsan, Cenâb-ı Hakk'ın yolunun iyi olduğunu hissediyorsan, iyi müslüman olmayı arzu ediyorsan, niye tehir ediyorsun?.. Hemen Cenâb-ı Hakk'ın yoluna gir!” (*Accilû bi't-tevbeh*) “Tevbeye acele et!”

Tevbeyi hemen yapmak lâzım!..

c. Tevbenin Hakîkati

Tevbe de biliyorsunuz –her zaman söylüyorum, fırsat düştükçe ikaz ediyorum, çünkü büyüklerimiz ikaz etmişler– tevbe sözle “Tevbe yâ Rabbi, beni affet yâ Rabbi!” demek değildir. Tevbe hayatının tarzını değiştirmektir, yolunu değiştirmektir, kafasını, gönlünü değiştirmektir; gayelerini, ideallerini değiştirmesidir insanın, güzel tarafa dönmesidir, kötülükleri bırakmasıdır, hayatında dönüş yapmasıdır.

Duyuyoruz:

“–Falanca adam vardı, bir dönüş yaptı, çok iyi müslüman oldu.” diyorlar.

“–Daha önce nasıldı?..”

“–Meyhaneden çıkmazdı, içki içerdi, kumar oynardı, haylazdı, yol kesiciydi, hayduttu...”

Tarih kitaplarında böyle insanlar var. Haramîymiş, dağ başlarında kervan soyarmış, silah çekermiş, soygunculuk yaparmış. Allah bir vesileyle gönlüne bir yumuşaklık vermiş, dönmüş; Allah’ın yoluna girmiş, çok gözyaşı dökmüş, ibadetler etmiş. Ondandır, çok iyi bir insan olmuş, tarihe çok büyük bir insan olarak geçmiş.

Hakîkaten de Allah-u Teâlâ Hazretleri, insan pişman olup da iyi yola girdiği zaman, geçmiş günahlarını siliyor. Defterden siliyor, meleklerine unutturuyor. O olayların cereyan ettiği araziye, bölgelere, eşyalara, meleklerle,

her Őeye unutturduğunu bildiriyor. Yâni affetti mi, tam sildi mi kimsenin bilmeyeceği bir hale getirebiliyor. Mâzisi ne kadar karanlık olsa, ne kadar suçlarla dolu olsa, bir insan iyi bir dönüşle döndü mü, onları affedebiliyor Allah-u Teâlâ Hazretleri.

Dönüş yapmış diyoruz filancaya. “Falanca artist açık idi, sonradan dönüş yaptı, örtündü.” diyoruz. “Falanca sanatkâr şöyle şöyle kötü bir ömürden sonra şöyle bir dönüş yaptı, örnek bir insan oldu diyoruz. “Falanca hapisshaneden filanca azılı sabıkalı, bir tevbe etti, ondan sonra bir numaralı müslüman, mütedeyyin, Allah’ın sevgili kulu, hayırlara koşan, insanlara faydalı olan iyi bir kişi haline geldi.” diyoruz.

Amerika’da bir şehirde bana gösterdiler, camide böyle çok güzel hizmet eden, yaşlı bir siyahi zenci müslümanı; böyle yaşlanmış ama, çok güzel hizmet ediyordu. Knungard şehrinde.

“—Hocam bunu biliyor musunuz, kim bu?” dediler. Tabii ben oraya ilk defa gittiđim için:

“—Bilmiyorum. İlk defa görüyorum. Siz de biliyorsunuz benim buraya ilk defa geldiđimi...” dedim.

Tabii onlar, soru sorarak meraklandırmak için, sonucun önemini belirtmek için soru sorarak söze başlıyorlar.

“—Kim bu?..”

“—Bu şahıs buranın mafya çetesinin reisiydi, gangsterdi. Ama sonradan işte böyle düzeldi,

müslüman oldu. Şimdi de çok güzel müslümanlık yapıyor.” diye söylediler.

New York'ta birisini söylediler. Teksas'ta petrol kuyuları olan bir yahudi müslüman olmuş. Dedim:

“—Samîmî, gerçekten müslüman olmuş mu?..”

“—Çok güzel müslüman Hocam; caminin hizmetlerini yapıyor, eşikte oturuyor. Gayet güzel ahlâk sahibi, çok mütevâzı, çok güzel hizmetler ediyor, ibadetler ediyor.” dediler.

İşte dönüş, yâni tevbe bu. Gerçek bir dönüş hepimiz için gerekli... Hepimiz kendi hayatımızın, şöyle bir geriye dönüp muhasebesini yapmalıyız ve bir dönüş yapmalıyız. Nereye dönüş yapmalıyız?.. Güzelliğe, fazilete, iyiliğe, dindarlığa, Allah'ın sevdiği yola, Allah'ın sevdiği bir insan olmaya dönüş yapmalıyız.

Hocamız, şeyhimiz, Rh.A Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri, son günlerinde hasta haliyle, Allahu a'lem, tabii ne zaman vefat edeceğini de hissettiği, bildiği zamanda buyurmuş ki:

“—Hayatta her şey boş... Mevkî, makam, rütbe; ister dünyevî rütbe olsun, ister askerî rütbe olsun, ister komutan olsun, mareşal olsun, general olsun; ister bakan olsun, başkan olsun, reis-i cumhur olsun; ister mânevî makam olsun, derviş olsun, şeyh olsun... Her şey boş... Mühim olan Allah'ın sevgili kulu olmak!” buyurmuş.

Mühim olan o... Allah'ın sevgili kulu olursak, çünkü onun huzuruna varacağız. Bu dünya

hayatı işte bitiyor, bitecek, az kaldı. Ne kadar çok olsa... Yunus Emre'nin güzel şiirleri var. Onun kendi tabiriyle: “*Tez geçer sağışlı gün.*” diyor. Sağışlı gün, yâni sayılı gün demek. “*Tez geçer sağışlı gün.*” Ne kadar çok olsa, günlerimiz bitecek. Allah'ın huzuruna varacağız, onun divanına duracağız ve ona hesap vereceğiz. Ve ondan yaptıklarımızın karşılığını bulacağız.

Her gün en aşağı kırk defa okuduğumuz Fâtîha'da ne buyruluyor:

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

(الفاتحة: ٤)

(*Mâliki yevmi'd-dîn.*) Yâni, “Kişilere ettiklerinin cezalarının, mükâfatlarının verildiği günün mâliki olan Allah...” (Fâtîha, 1/4)

Herkes ettiğini bulacak. Kimsenin ettiği yanına kalmayacak. Zerre kadar hayır işleyen, işlediği hayrın karşılığını görecektir. Zerre kadar şer işleyen, işlediği şerrin cezasını görecektir ahirette... Bunu biliyoruz. O halde iyi insan olmaya dönmemiz lâzım! Faydalı insan olmaya, Allah'ın sevdiği kul olmaya dönmemiz lâzım!.. Faydalı insan olmaya, Allah'ın sevdiği kul olmaya dönmemiz lâzım!.. Ve bu dönüşü de ilerideki bir tarihe atmamız lâzım!..

“—Tamam hocam, haklısın. Ağzından yağ, bal akıyor. Çok güzel söylüyorsun. Ağzın sağ olsun. Sağ olasın, var olasın... Yapacağım hocam, tamam hocam, hele bir on sene geçsin...”

Olmadı.

“—Hele bir üç sene geçsin...”

Olmadı.

Hele bir gün geçsin...”

Olmadı.

“—Hele bir saat geçsin...”

Olmadı. Hemen tevbe etmek lâzım, acele tevbe etmek lâzım!.. Çünkü bir saat sonraya, bir dakika sonraya yaşayacağımızı bilmiyoruz.

“—Tevbe yâ Rabbi, döndüm senin yoluna, bundan sonra iyi kulun olacağım!” dememiz lâzım!..

Bu *tesvif* dediğimiz, ileriye bırakmak; “Yapacağım, güzel, haklısın; yapacağım Hocam!” diye ileriye bırakmak, şeytanın bir oyunudur sevgili dinleyiciler! Şeytanın çok çeşitli oyunları var. Tabii şeytan, gücü yeterse bir insana doğrudan doğruya kötülük yaptırtıyor. Diyor ki:

“—Yap şu kötülüğü... İşle şu cinayeti... Yap şu hırsızlığı... İşle şu günahı...” diyor.

Eğer insan, ona biraz mukavemet gösterecek terbiye almışsa, “Yok yapmam!” dediği zaman da, çeşitli hilelerle onu günaha düşürmeye çalışıyor. Yine de günaha düşmezse, hayırları yaptırmamaya çalışıyor. Hayırları yapmakta da ısrarlıysa, “Canım sonra yaparsın!” diye tehir ettirip, unutturmaya çalışıyor. Onun için, tehir de doğru değil.

(*İlâ metâ tatlübü't-tevbete ve tusevvifu'l-evkât*) “Vakitleri niye öteliyorsun? Tevbeyi istiyorsan, hemen yap!..” Tevbe yâ Rabbi, döndüm yâ Rabbi, tamam emrindeyim demek lâzım.

Evet, bu hadis-i şerifin bu cümlesi, bu soru, bu hitap: (*Ye'bnî âdem*) “Ey Ademoğlu! (*İlâ metâ tatlübü't-tevbete ve tusevvifu'l-evkât*) Ne zamana kadar tevbeyi isteyip durduğun halde vakitleri geriye atacaksın, tevbeyi tehir edeceksin? Olur mu böyle şey, yapma!” demek yâni. Böyle sorularak istifhâm-ı istinkâri derler. Yâni soru soruyor ama, bunu yapmamalısın mânâsına, olur mu böyle şey mânâsına soruluyor.

d. Sâlih Amelleri Terk Etmemek

Ve buyuruyor ki devamında:

وَتَرَعَبُ فِي الْآخِرَةِ وَتَتْرُكُ الْعَمَلَ

(*Ve tergabü fi'l-âhireti ve tetrükü'l-amel*) “Hem ahireti istiyorsun, yâni cenneti istiyorsun ve cenneti kazanmana yardımcı olacak a'mâl-i sâlihayı, hayrât-ü hasenâtı işlemeyi terk ediyorsun.

Öyle şey olur mu?.. Yâni, insan bir şeyi istediği zaman, o şeyi elde etmeye yarayacak teşebbüse de başlaması lâzım!..

“—İyi bir insan olarak çocuğumu yetiştirmek istiyorum!” diyoruz. “Aman, Allah bana ne güzel evlat verdi, akıllı mâşâallah, cin gibi, sevimli de kerata... Çok seviyorum. Aman şunu iyi

yetiştireyim, iyi bir okulda okutayım. Senelerce ne masraf olursa yaparım, kolejlere gönderirim, yabancı dil öğretirim. Yeter ki, evlâdım iyi bir insan olsun.” diyoruz, esbaba tevessül ediyoruz. Bak onun büyük insan olması, iyi insan olması için, tâ nice seneler önceden hazırlıklara girişiyoruz, fedakârlıklara girişiyoruz.

Peki, hepimiz cenneti istiyoruz. Duyduk, sevdik, istiyoruz, temennâ ediyoruz: “Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi cennetlik eylesin... Cennetine dahil eylesin... Çünkü, bütün iyi kulları cennete olacak, onlarla orada buluşalım! Bütün nimetler cennette olacak, o nimetlerden istifade edelim, o nimetlerden mahrum kalmayalım!” diye hepimiz cân u gönülden cenneti istiyoruz.

İyi ama, (*ve tergabü fi'l-âhireh*) cennete rağbet ediyorsun, ahirette cennete gireyim diye rağbet ediyorsun, içinde bir sevgi, istek var ama, (*ve tetrükü'l-amel*) ameli terk ediyorsun! Hani cenneti kazanmana yarayacak ameller?.. Nedir diye hiç sordun mu etrafına, kendi kendine sordun mu?.. “Acaba, benim cennete girmem için neler yapmam lâzım? Acaba, beni cehenneme girmekten alıkoyacak bir şeyler yapıyor muyum ben?.. Yâni ben cennete girmek isteyip dururken, ‘Yok, senin gibi bir insan cennete giremez, dur bakalım! Sen şöyle yaptın, böyle yaptın...’ diye, benim yaptığım bazı işlerden dolayı, ben cennete girmekten acaba men olunabilir miyim, engellenebilir miyim?.. Aman, böyle bir şeyler varsa hemen terk edeyim, başımı dertlere

uğratmayayım! Kötü şeyleri bırakayım, iyi şeyleri yapayım. Kötü şeyler neler, iyi şeyler neler?” diye sordun mu?..

Şöyle bir deftere yazdın mı?.. “Şu tarafta iyi şeyler; şunları şunları yapmalıyım, böyle yaparsam cenneti kazanma ihtimalim var. Cennete girmek için bunları yapmak lâzım! Sol tarafa da birtakım şeyler, şunları şunları şunları da bırakmalıyım, yapmamalıyım. Çünkü bunları yaparsam cenneti kaçırabilirim elden, cennete giremem. Üstelik de cehenneme düşer, cayır cayır yanarım; Allah’ın kahrına, gazabına uğrarım.” diye bir hesap yaptın mı, bir soru sordun mu, bir araştırma yaptın mı?.. Deftere bunları yazdın mı?.. İnsanın defterleri oluyor, not defterleri. Cebinde kalemi oluyor, mühim şeyleri yazıyor:

“—Aman bunu unutmayım, bu çok önemli... Aman verginin ne zaman yatacağını unutmayım, cezalı olur. Aman şu işi kaçırmayayım, aman bu işi kaçırmayayım. İlacımı vaktinde içeyim...”

Her şeyin zamanın düşünüyor. Kalkacağı zamanı hesaplıyor.

Saatini ona göre kuruyor:

“—Aman saat 4:30’da kalkmam lâzım, yoksa uçağı kaçıtırırım. Aman çantanın içine akşamdan şunu koyayım. Sonra sabahleyin telaştan unutturum.” diye önceden tedbir alıyor.

Peki, (ve *tergabu fi’l-âhireh*) ahirette cennete girmeye rağbet ediyorsun, cenneti

ne ile kazanacaksınız? Nelerle kazanacaksınız?.. Neler yapman lâzım? Sordun mu bu soruyu?.. Cehenneme girmekten seni neler alıkoyabilir? Neler mahrum bırakabilir seni?.. Bunları sordun mu? Sormadın. Araştırma yapmak lâzım!..

Birincisi muhterem kardeşlerim çok kesin. Kısaca söyleyeyim çabuk tabii insan merakta kalıyor. Doğru söylüyor Hocaefendi. Evet, acaba benim cennete girmem için neler lâzım? Benim cennete girmeme neler kesin olarak engel olur?.. Tabii bu soruyu sorun aklınıza ve bir defter alın kırtasiyeciden, başlayın yazmaya... Sağ tarafına cennete götürecekt şeyleri yazmaya başlayın! Sol tarafa da cehenneme düşmeye sebep olacak şeyleri veya cennete girmemeye, o cezaya çarpılmaya sebep olacak şeyleri yazmaya başlayın!.. Neler?..

1. Muhterem kardeşlerim, cennete girmenin birinci şartı mü'min olmak. Sağlam, doğru bir akîdeye, inanca sahip olmak. Allah'ın varlığını bulmak, bilmek. Allah'ın birliğini tanımak...

Dünya üzerinde biliyorsunuz milyonlarca, milyarlarca dindar insan var. Dindarlık iyi bir şey ama yetmiyor. Avrupalılarda böyle bir moda var: "Hangi dinden olursa olsun, dindar insanı seviyorum!" diyorlar, Biz öyle düşünmüyoruz. Biz doğru dinden olanları alkışlıyoruz, aferin diyoruz. Yanlış dinden olanlara, böyle sıcak bakmıyoruz. Çünkü yanlış. Yanlışta prim verilmez, yanlışta alkış tutulmaz. Yanlış tasvib edilmez.

Putu tapıyor... Eliyle yapmış olduğu putu tapıyor. Őurada, dağın kenarında bir taŐ idi. Sanatkâr bu taŐı alıyor, eline çekici alıyor, taŐ yontmaya mahsus aleti alıyor. Küt küt küt vurarak, güzel bir Őekil meydana getiriyor. İşte bu put... Herkes karşısına geçiyor, tapınıyor. Veyahut bir madenci güzel bir kalıp yapıyor. O kalıba döküyor. İşte bu Buda heykeli. Koca göbekli, bađdaŐ kurmuş, ŐiŐman bir adam oturmuş.

“–Kim bu?..”

“–Bu Buda...”

“–Ne olacak?..”

“–Bunun karşısına geçecek, tapınacak.”

“–E az önce bu bir madendi, sen bunu yaptın!”

“–Bu bir sembol...”

“–Öyle Şey olur mu? Yâni sembol de olsa, Buda bir insan idi. Yâni söylüyorlar: ‘Buda bir yaşayan Şahıs idi’ Pekiyi, Buda’nın yaşamasından önceki insanların dini ne olacaktı?”

Hazret-i İsa’ya tapıyor hristiyanlar. E, Hazret-i İsa’ya niye tapıyorsun?.. Hazret-i İsa’dan bir asır önce gelen insanlar, ne yapacaktı Hazret-i İsa yokken?.. Yâni, onların dini hristiyanlık olamıyordu, ne olacaktı?..

Bak, bizim dinimiz bu konularda ne kadar güzel söylüyor. Yâni, Hazret-i Adem’den beri, Allah’ın gönderdiđi peygamberlerin bildirdiği

akîde bir tane: Allah'ın varlığının, birliğinin ifadesi. Hepsi aynı şeyi ifade etmişler ve aynı akîdeye insanları çağırmışlar. Hazret-i Adem de *Lâ ilâhe illa'llâh* demiş, Hazret-i İbrâhim de *Lâ ilâhe illa'llâh* demiş, Hazret-i Mûsâ da *Lâ ilâhe illa'llâh* demiş, Firavun'un karşısına, "Sen yanlış bir iş yapıyorsun, kendine taptırıyorsun!" diye çıkmış. Hazret-i İsâ da *Lâ ilâhe illa'llâh* diye söylemiş.

Şimdi, inanç en önemli oluyor. Yâni, inancın doğru olması en önemli oluyor. Binâen aleyh herkes, yâni Amerikalısı, Avrupalısı, Fransız'ı, İngiliz'i, Afrikalısı, Asyalısı, Japon'u, Hintlisi... İnancın ilk önce doğru olması lâzım!.. İnanç doğru olmayınca cennet yok...

İnanç yanlış olduğu zaman cennete girmek mümkün değil, cehennemde ebedî yanma cezası var. İlkönce inancın doğru olması lâzım! Yâni herkesin, Hz. Âdem'den, İbrâhim AS'dan, Mûsâ AS'dan, İsâ AS'dan, Peygamber Efendimiz'e kadar bütün peygamberlerin söylediği *Lâ ilâhe illa'llâh akîdesine gelmesi lâzım! Allah'ı tanıması lâzım, Allah'ın birliğini kavraması lâzım; bir...*

2. Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri güzel şeyleri emretmiştir. Çirkin şeyleri, başkalarına zararlı şeyleri yasaklamıştır. Bütün güzel şeyleri ibadet olarak, âdet olarak, yaşayış olarak, uygulama olarak işlemek lâzım!.. Çirkin şeyleri bırakmak lâzım!..

Bunların detayı tabii kitaplarda yazılıdır. Onun için, ilim öğrenmek çok önemli oluyor. İnsanın ciddî kitaplardan, sağlam kitaplardan doğruyu öğrenmesi lâzım ve uygulaması lâzım!..

تَقُولُ قَوْلَ الْعَابِدِينَ وَتَعْمَلُ عَمَلَ الْمُنَافِقِينَ

(Tekülü kavle'l-âbidîne ve ta'melü amele'l-münâfikîn) “Ey âdemoğlu, ne yapıyorsun sen?.. Abidlerin sözünü söylüyorsun ama, münafıkların amelini işliyorsun. Konuşmaları güzel insanların... Onu için eskiler demişler ki:

النَّصِيحَةُ سَهْوٌ وَالْمُشْكِلُ قَبُولُهَا

(En-nasîhatü sehvin) “Nasihat kolaydır. (ve'l-müşkilü kabûlehâ) Zor olanı kabul etmektir.” Nasihatı anlayınca, kabul edecek insan...

Peygamber Efendimiz'in zamanının insanları, sözü hemen kabul ederlerdi, anında dinlerlerdi. Bu zamanın insanları da sözü dinliyor, kırk defa düşünüyor, haklı olduğunu da anlıyor; yine de yapmayı te'hir ediyor, yapmıyor.

Peygamber Efendimiz'e, “İçki haramdır.” ayeti indi; kimin evinde içki varsa, sokaklara döküverdi. Medine'nin sokaklarından içkiler aktı sel gibi... Neden?.. Ayet inmiş dediler, bitti. Şimdi millete söylüyorsun; anası müslüman, babası müslüman, çocuk içkiye alışmış, bırakmıyor. İçki günahdır diyorsun, bırakmıyor. Ama söz olarak nasihat ediyor.

Almış karşısına, “Sigara içme!” diyor, kendisinin cebinde sigara paketi var... Doğrusunu söylüyor karşısındakine, kendisi doğruyu yapmıyor.

Abidlerin sözünü söylüyor, münafıkların yaşayışıyla yaşıyor. Nedir münafıkların ana vasıfları?..

Münafık konuştuğu zaman yalan söyler, va’dettiği zaman va’dini tutmaz, kendisine emanet olunduğu zaman emanete hıyanet eder. Yâni kaypak insan, güvensiz insan...

Münafık böyle biri...

Sözü başkadır, işi başkadır.

Mü’min böyle olmaz. Mü’minin işi sağlam olur, sözüne sadık olur, sözü senettir.

Rabbimizin bu sözü, sitemli bir sözdür. “Abidler sözünü söylüyorsun ama, münafıklar işini yapıyorsun! İşin münafıklar gibi...” diyor. Nasıl olacak?.. Her işimiz mü’min işi olacak! Her işimiz çok güzel olacak, Allah’ın rızâsına uygun olacak!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi nice nice kandillere, cumalara sıhhatle, afiyetle erdirsin...

Ömrünüzü Allah’ın rızasına uygun, bu kudsî hadis-i şerîflerin mânâlarına uygun, ârifâne, zâhidâne bir şekilde geçirmeyi nasib eylesin...

Ömrünüzü hayırlı, bereketli eylesin...

Rabbimizin huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak, yüzlerimiz ak, alınlarımız açık olarak varalım... Rabbimiz cümlemizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Sevgili ve değerli Akra dinleyicilerim! *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

09. 12. 1994 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

